

AANBEVELING VAN HET ETHISCH COMITÉ 2025

NIET-CONVENTIONELE ZORGPRAKTIJKEN OMKADERING EN WAAKZAAMHEID

CONTEXT

Niet-conventionele zorgpraktijken omvatten een geheel aan zeer gevarieerde methodes, ook wel alternatieve, complementaire, natuurlijke of zachte geneeskunde genoemd, die wetenschappelijk niet of slechts gedeeltelijk erkend zijn. De sector is in volle groei door een toenemende vraag naar welzijn, zingeving en integrale begeleiding. Die diversiteit trekt heel wat leden aan in de coöperatie Smart, waar die activiteiten aanvaard worden en vermeld zijn in de lijst van beroepen.

Tot nu toe blijft het aantal misstanden of gevallen van misbruik verwaarloosbaar. Toch is het door de aard van die praktijken en de moeilijkheid om bepaalde gevallen van misbruik op te sporen, aan te raden om waakzaam te zijn.

Debatten

Het ethisch comité benadrukt dat we waakzaam moeten blijven zonder de beoefenaars te stigmatiseren of systematisch te verdenken. Ongewone praktijken zijn geen synoniem van gevaar. Het gaat erom de leden te begeleiden en praktijken veilig te stellen, met respect voor de diversiteit ervan.

De vastgestelde risico's hebben vooral betrekking op therapeutische misstanden (misbruik van kwetsbaarheid, valse herinneringen, sociale uitsluiting, gemiste medische kansen), sektarische misstanden (psychologische beïnvloeding, isolatie, financiële uitbuiting) en het ontbreken van duidelijke regelgeving.

Bepaalde risicofactoren zijn bekend: kwetsbare doelgroepen, antiwetenschappelijke of dogmatische uitspraken, misleidende beloften van genezing, woekerprijzen, gerechtelijke procedures tegen de behandelaar of de methode.

Bij Smart weten de ondersteunende teams over het algemeen niet wie de klanten van de zorgverlenende leden zijn, vooral wanneer die de offerte zonder factuur gebruiken om hun niet-conventionele zorgprestaties aan te geven. In dat opzicht beperkt de commerciële relatie zich vaak tot een administratieve aangifte, zonder dat Smart de identiteit of gegevens van de eindbegunstigden kent. Bovendien komt het vaak voor dat de klanten niet weten dat hun zorgverlener activiteiten aangeeft via Smart. Daardoor is het heel moeilijk om eventueel misbruik op te sporen, aangezien dat vooral afhangt van de spontane melding van de betrokken personen.

De aanbevolen aanpak legt de nadruk op een open en feitelijke dialoog met de zorgverleners, een individuele analyse van elk project, de controle van vaardigheden en achtergrond, en een duidelijk kader met betrekking tot de informatieverplichtingen en het verbod op vervanging van medische zorg.

Ten slotte wordt aanbevolen om neutrale en welwillende taal te gebruiken, waardeoordelen te vermijden en bij twijfel een beroep te doen op externe bronnen (IACSSO, beroepsorganisaties ...).

Samenvatting en aanbeveling

Het ethisch comité vindt dat niet-conventionele zorgpraktijken in het kader van de coöperatie uitgeoefend mogen worden. De waarden van Smart moeten wel nageleefd worden en er moet waakzaamheid zijn in verhouding tot de vastgestelde risico's.

Er wordt aanbevolen om:

- een intern handvest uit te werken rond niet-conventionele zorgpraktijken, met vermelding van de waakzaamheidscriteria, de informatie- en toestemmingsverplichtingen, en waarschuwingssystemen.
- voor de zorgverleners een verwelkomings- en begeleidingstraject in te voeren, met een startgesprek en regelmatige sensibiliseringsacties.
- te kiezen voor een open dialoog zonder stigmatisering en door samen met de betrokken leden oplossingen te zoeken.
- eraan te herinneren dat het een collectieve verantwoordelijkheid is om de veiligheid van de leden te garanderen door de diversiteit van de praktijken te respecteren.
- meldingen actief op te volgen en in geval van twijfel een beroep te doen op gespecialiseerde organisaties.

Het comité benadrukt dat we niet minder waakzaam moeten zijn omdat er weinig gevallen van misbruik zijn, maar nodigt ons uit om een open, welwillende en evenwichtige houding te blijven aannemen.

Hoofdbron: "Pratiques de soins non conventionnelles – Informations et recommandations quant aux risques de dérives", Smart Belgique, juli 2024, Léa Gaillet.